

Ірина Рожкова,

студентка 1 курсу магістратури

Факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **Г.О. Александрова,**

к.філол.н., доцент (БДПУ)

РОЛЬ ХУДОЖНЬОЇ ДЕТАЛІ В РОЗКРИТТІ ПОЕТИКИ РОМАНУ М. ШОЛОХОВА «ТИХИЙ ДОН»

У сучасному світі суттєво зріс інтерес як літературознавців, так і простих читачів до особистості М. Шолохова, життєвий шлях і творчість якого досліджуються у вітчизняній та світовій філології. Мистецтво шолохівської деталі зачаровує всіх, хто стикається з художнім світом роману.

М. Шолохов використовує безліч влучних деталей психологічної, мовної, портретної характеристики, подробиць, природних замальовок.

Прийоми психологізації стосунків і вчинків персонажів, портретних і пейзажних описів, трудових, сімейних і батальних сцен виражаються письменником передусім через предметний світ (портрет, пейзаж, інтер'єри) і сферу художньої деталізації.

Актуальність роботи визначається збільшеним інтересом сучасного літературознавства до проблем мікропоетики, зокрема, до аналізу художніх можливостей мистецтва деталі в системі образних засобів письменника, її поліаспектного, наскрізного і різнорівневого застосування в творчій практиці М. Шолохова.

Основною метою роботи є вивчення своєрідності сфери художньої деталізації в поетиці роману «Тихий Дон», дослідження типологічних характеристик і особливостей функціонування деталі на різних рівнях художнього цілого, її ролі у формуванні шолохівської концепції світу та людини.

Мета роботи передбачає вирішення низки завдань:

– визначення суті художньої деталі як концептуально значимого мікрообразу та засобу художнього нюансування в індивідуально-авторській картині світу письменника;

– розгляд крізь призму деталізації поетики відчуття, сприйняття і чуттєвого представлення як засобу передачі внутрішнього стану персонажів роману М. Шолохова, в тому числі на рівні психологічного підтексту;

– розгляд ідейно-образних і композиційно-конструктивних функцій деталі в структурі художнього цілого;

– аналіз новаторських відкриттів М. Шолохова в сфері художньої деталізації в співвідношенні з проблемою наслідування традицій російської класики.

Вибір предмета дослідження – сфери художньої деталізації в романі-епопеї М.А. Шолохова «Тихий Дон» як естетичній реальності – обумовлений наступними чинниками: недостатньою вивченістю мікропоетики роману при домінуючій увазі до твору в цілому; специфікою жанру роману-епопеї, яка дозволяє говорити про конкретні, художньо відтворювані мікрофрагменти національної картини світу та їх авторське бачення.

Об'єктом дослідження є принципи та способи художньої деталізації,

властиві творчій манері М.А. Шолохова, адже саме ця сфера художнього світу твору здатна значною мірою розкрити ідейно-естетичну унікальність задуму автора й своєрідність його поетики.

Методологічна база дослідження ґрунтується на використанні методів системно-типологічного та історико-літературного аналізу.

За допомогою портретної деталі М. Шолохов виявляє сімейно-родову схожість Мелехова, Коршунова, Лістницького, створює характерні для Дона козачі типи і типажі. Протягом роману письменник дає докладні описи зовнішності багатьох персонажів, причому неодноразово. Разом зі змінами в житті героя змінюється і його зовнішній вигляд.

У сфері художньої деталізації у М. Шолохова особливо очевидно, як «природне» розчинено в людині, а «людське» – в природі. З цього випливає висновок, що принцип природовідповідності психологічних деталей – один із домінуючих художніх стилів письменника.

Таким чином, сфера художньої деталізації в романі «Тихий Дон» носить усеосяжний, багаторівневий характер, відрізняється підвищеною експресивністю, чим і пояснюється багато в чому сила і міць морально-психологічного, емоційно-естетичного впливу роману.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трофимова П. В. Психологическая деталь в романе М. А. Шолохова «Тихий Дон» / П. В. Трофимова // Концептуальные проблемы литературы. Художественная когнитивность. Материалы II Международной научной конференции Ростов-на-Дону. – 2008 – С. 300–311.

2. Чалмаев В. А. М. А. Шолохов в жизни и творчестве / В. А. Чалмаев // Учебное пособие для школ, гимназий, лицеев и колледжей. – 2-е изд. – Москва : ООО «ТИД «Русское слово – РС», 2006. – 160 с.

Столяр Ганна

студентка 2 курсу 2 УМЛ групи
факультету філології та соціальних комунікацій
Наук.керівник: О.П.Новик
д.філол.н., професор (БДПУ)

ОБРАЗ ВЧИТЕЛЯ В ОПОВІДАННЯХ БОРИСА ГРІНЧЕНКА «УКРАЛА» ТА «ДЗВОНИК»

Актуальність дослідження. Б.Грінченко зробив великий внесок у розвиток української педагогіки. Його праці лягли в основу національної педагогічної школи, яка і зараз ґрунтується на його спадщині. Перу Грінченка належить ряд статей на педагогічні теми. Про проблеми освіти у багатьох працях: «Якої нам треба школи», «Яка тепер школа на Україні», «Народні вчителі і вкраїнська школа» та ін. Образу вчителя автор приділяє увагу у своїх художніх творах. Аналізуючи досвід сучасної шкільної практики, можна засвідчити, що молодий вчитель потребує глибокого і достовірного розкриття педагогічних ідей Б. Грінченка, які висвітлені в його художніх творах, тому актуальність дослідження художньої спадщини Б. Грінченка зростає.